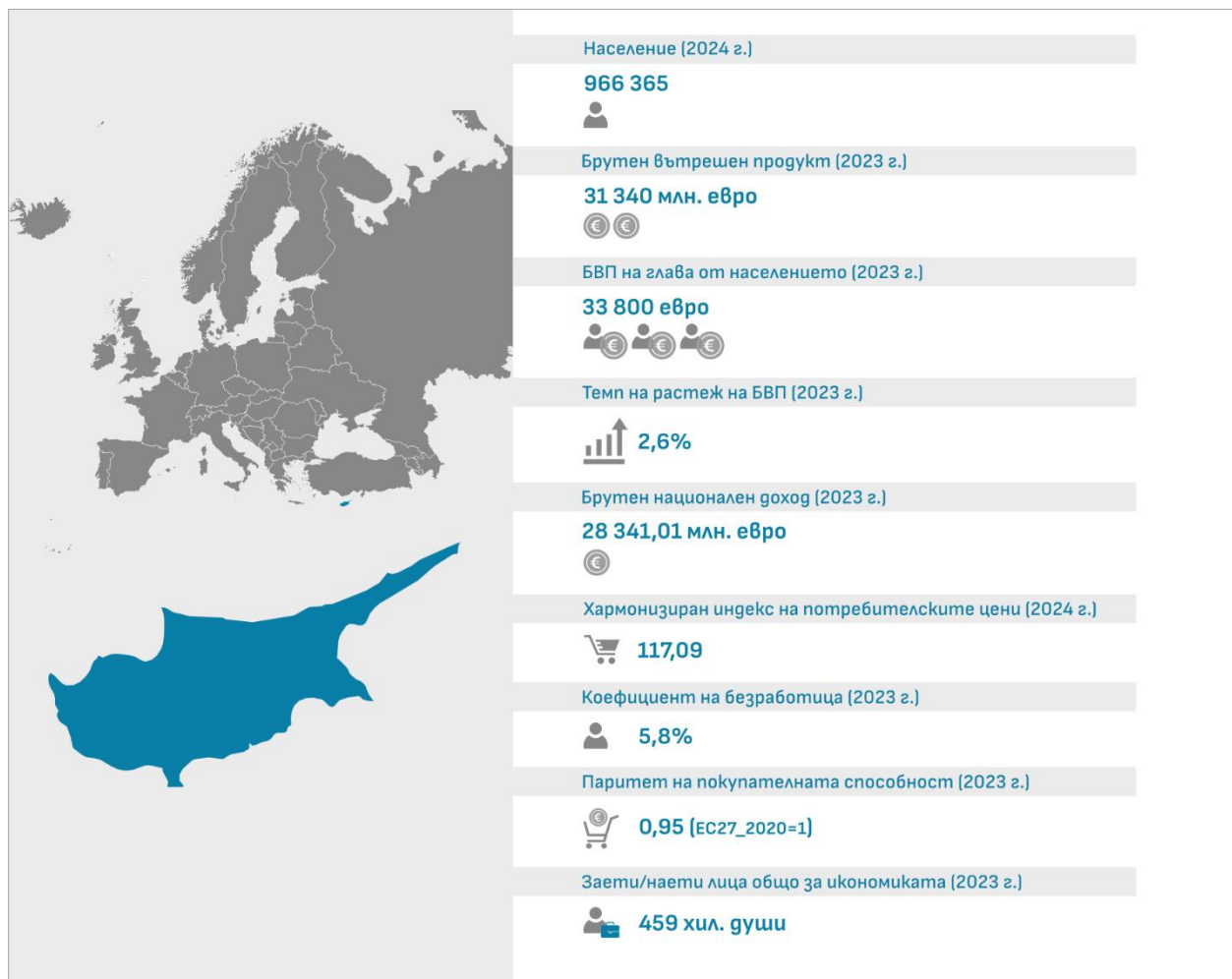

ПРОФИЛ НА ДЪРЖАВА: КИПЪР

Източници: Европейската комисия, научни изследвания, Национална статистическа система,
Национален търговски регистър

ГЕОГРАФСКА КАРТА И ИНФОГРАФИКА МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ

МАЛКИ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ (МСП)

Приносът на кипърските МСП за създаването на добавена стойност и за заетостта е впечатляващ – съответно **76.3%** и **83.8%**. Процентите са значително по-високи от средните за ЕС, които са 56.4% и 66.6%. Средният брой заети е 3.9 – съответен на средния за ЕС, но средната годишна производителност, изчислена като добавена стойност на член на персонала, достига около $\frac{3}{4}$ от средната за ЕС.

МСП имат особено ключова роля в Кипър. Със своето местоположение, добре образована работна сила и благоприятна бизнес среда страната създава плодородна почва за растеж и успех на МСП, които са от решаващо значение за кипърската икономика.

Предприятията функционират в множество сектори, сред които туризъм, производство, услуги, информационни технологии и формират значителен дял от националния БВП, прилагат иновации чрез креативни бизнес модели и осигуряват заетост за голям процент от населението.

Поради географските и природните дадености на острова сектор туризъм е значим двигател на икономиката. В този сектор МСП осигуряват семейни хотели и ресторанти, туроператори. Производственият сектор, макар и по-малък в сравнение със сектора на услугите, има силно присъствие и произвежда голямо разнообразие от стоки, сред които храни и напитки, фармацевтични и текстилни продукти. Производството на кипърските МСП е конкурентно на местния и на международните пазари.

Сектор услуги също е разнообразен и предлага професионални услуги като счетоводни, финансови, правно консултиране. Работещите в тази област МСП се ползват от предимството, че страната е утвърден международен бизнес хъб, който привлича мултинационални компании. ИКТ секторът бележи значим

растеж и МСП са авангардът на цифровата трансформация. Те създават дигитални услуги, които отварят нови икономически възможности.

През 2023 г. растежът на МСП в Кипър продължава, броят на заетите се увеличава с 1.9%, а добавената стойност с 3.9%.

Основно предизвикателство пред МСП в Кипър е достъпът до финансиране. Това е постоянно препятствие за тях и немалка част се борят да осигурят нужните средства за разрастване. Местният пазар е малък и глобалните тенденции поставят предприятията в риск, а регулациите и административната тежест са бремене за малките фирми.

Вид	Брой	Процент
Микро предприятия	60 000	92.9%
Малки предприятия	4 025	6.1%
Средни предприятия	557	0.9%
Общо МСП	64 586	99.9%

През 2023 г. Кипър заема 40-то място от 49 икономики по качество на средата за предприемачество. 10 от 13-те условия на комплексния индекс са се влошили спрямо предходната година. Тревожно е влошаването на оценката за качество на социалните и културни норми в подкрепа на предприемачеството.

Достъпът до финансиране остава сериозно предизвикателство въпреки усилията на правителството. Трудностите са тясно свързани с високите нива на задлъжнялост и големия брой лоши кредити. Проблем са и дълго бавените плащания и липсата на алтернативни източници на финансиране. Делът на иновативни компании с висок растеж е много нисък.

Според публикация на Университета Неаполис в Пафос¹ всички фирми имат стратегия, била тя неформална, неструктурирана и спорадична и всички вървят нанякъде макар и не всички да знаят накъде. Авторът е констатирал, че МСП в Кипър осъзнават важността на стратегическото управление и ролята на външни и вътрешни фактори за развитието на предприятията им.

ДОСТЪП ДО ДАННИ

Идентифицирани източници на информация от качествен тип:

АКАДЕМИЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ

Според изследване на севернокипърския университет малък брой МСП разполагат със сертификати за качество и това представлява проблем, особено за онези от тях, които искат да разширят дейността си към чужди пазари. Близо 50% използват външни ресурси за да поддържат дейността си, което ги прави зависими от външни източници. Броят на онези, които оперират на чужди пазари е малък, но мнозинството имат такива планове. Повечето МСП произвеждат повече от един продукт, но поставят фокус върху един. Една от важните констатации е, че повечето управители са с висше образование и говорят чужди езици. Също така повечето собственици на МСП са на възраст, занимават се с бизнеса от много години и имат значителен опит. Броят на младите инвеститори е малък. Изследването е показало и че **почти 100% от собствениците сами изработват плановете си за развитие.**

¹ Christou, Theodoros. Strategic management practices and implementation in small and medium sized enterprises in Cyprus. Хенхаестъс Репоситоръ. 2015

Идентифицирани източници на информация от количествен тип:

НАЦИОНАЛНА СТАТИСТИЧЕСКА СЛУЖБА

Съгласно Закона за статистиката от 2021 г. Националната статистическа система обединява Националната статистическа служба и други институции като министерства, агенции и служби, които имат функции по производството и разпространението на статистически данни по европейските стандарти. Част от системата са Министерство на труда и социалното осигуряване, Трудова инспекция; Министерство на туризма; Министерство на земеделието, развитието на селските райони и околната среда; Агенция по горите; Агенция по рибарство и морски изследвания.

Бизнес статистиката е класифицирана в сектори туризъм, услуги, търговия, промишленост, строителство, селско стопанство и рибарство, бизнес регистър. Данните са на годишна база, отнасят се за периода от 2000 г. и включват следните данни:

- година
- общ брой регистрирани фирми
- новорегистрирани фирми
- заявления за одобрение на имена

<https://www.data.gov.cy/en/dataset/761>

ТЪРГОВСКИ РЕГИСТЪР НА КИПЪР

<https://efiling.drcor.mcit.gov.cy>

Търговският регистър на Кипър предлага възможност за търсене по определени параметри - име или номер. Търсенето генерира списък с фирми, но не позволява изтегляне.

Налични данни (без заплащане):

- Име на организацията
- Дата на регистрация
- Тип организация
- Състояние на организацията
- Адрес на управление на фирмата
- Име на настоящите директори и секретар/партньор/собственик на името на бизнеса
- Преглед на чакащи услуги за вписване в регистъра
- Преглед на подадените документи
- Дата на подаване на последния годишен отчет

Платената услуга (такса от 10 евро) позволява подробно търсене в електронното досие на избрано предприятие, в което се съхраняват всички исторически данни, подадени в Регистъра на дружествата, от датата на регистрация на стопанския субект до датата на търсене.

Регистърът публикува редовна статистика на регистрираните предприятия и на предоставените административни услуги. Публикуват се и национални доклади (последен 2021 г.) за състоянието на икономиката, съдържащи ключови факти и данни, характеристики на управлението, параметри на икономиката, преки чуждестранни инвестиции, международна търговия, профили на икономическите сектори, характеристики на бизнес средата, водещите компании.

НАЦИОНАЛЕН ПОРТАЛ ЗА ОТВОРЕНИ ДАННИ

Порталът за отворени данни съдържа списък на фирмите към ноември 2024 г.:

- Име на организацията
- Регистрационен номер
- Код на вида на организацията
- Тип организация
- Подтип организация
- Име Статус kog
- Име Статус
- Дата на регистрация
- Статус на организацията
- Статус на организация (Дата на учредяване)
- Пореден номер на адрес (адресен код на регистриран офис)

<https://www.data.gov.cy/en/dataset/1026>

Данни за ефективността на МСП (в базата данни, excel формат)

Table of Contents	
<u>Summary Table</u>	Summary Table which illustrates the size and structure of the non-financial business economy in 2022
<u>Time Series</u>	Graphs summarising the development of SME indicators over time
<u>Sectoral Distribution</u>	Graphs and tables on distribution of SMEs across sections (in comparison to EU27 average)
<u>Knowledge Intensity</u>	Data and graphs for SME indicators by knowledge-/technology-intensity of certain divisions
<u>High-Growth Enterprises</u>	Graphs on high-growth enterprises
<u>NoE 1DGT</u>	Data: Number of enterprises at section/1-digit level
<u>NoE 2DGT</u>	Data: Number of enterprises at division/2-digit level
<u>EMP 1DGT</u>	Data: Number of persons employed at section/1-digit level
<u>EMP 2DGT</u>	Data: Number of persons employed at division/2-digit level
<u>VA 1DGT</u>	Data: Value added at section/1-digit level
<u>VA 2DGT</u>	Data: Value added at division/2-digit level
<u>HGE</u>	Data: High-growth enterprises
<u>Write-Up Calc</u>	Calculations: numbers referred to in the SBA Fact Sheets